

Ikt. sz.: NOB-40/66-2/2016.

NOB-20/2016. sz. ülés
(NOB-57/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottságának**
2016. december 12-én, hétfőn 9 óra 04 perckor
az Országház Esterházy János tanácstermében (földszint 1.)
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Elnöki bevezető</i>	5
<i>A határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Választások Romániában – magyar szemmel</i>	
<i>Előadó: Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója</i>	
<i>Illyés Gergely, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet külső munkatársa</i>	5
<i>Kántor Zoltán tájékoztatója</i>	5
<i>Illyés Gergely tájékoztatója</i>	6
<i>Kérdések, észrevételek</i>	10
<i>Kántor Zoltán válaszadása, reagálása</i>	13
<i>Illyés Gergely válaszadása, reagálása</i>	13
<i>Egyebek</i>	14
<i>Az ülés berekesztése</i>	15

Napirendi javaslat

1. Választások Romániában – magyar szemmel

Előadó:

Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója

Illyés Gergely, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet külső munkatársa

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: Pánczél Károly (Fidesz), a bizottság elnöke

Szabolcs Attila (Fidesz), a bizottság alelnöke

Dunai Mónika (Fidesz)

Petneházy Attila (Fidesz)

Sneider Tamás (Jobbik)

Szávay István (Jobbik)

Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószóló

Helyettesítési megbízást adott

Szászfalvi László (KDNP) Szabolcs Attilának (Fidesz)

Bóna Zoltán (Fidesz) Petneházy Attilának (Fidesz)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Sándor Tamás, a bizottság munkatársa

Meghívottak

Hozzászólók

Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója

Illyés Gergely, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet külső munkatársa

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 04 perc)

Elnöki bevezető

PÁNCZÉL KÁROLY (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Nagy szeretettel köszöntök mindenkit a Nemzeti összetartozás bizottsága mai ülésén. Köszöntök minden kedves megjelentet, alelnök urat, a bizottság tagjait, a nemzetiségi szószólót, aki a bizottság munkájában részt vesz és minden kedves érdeklődőt.

Mielőtt a bizottsági ülésünket megkezdenénk, Varga Szimeon bolgár nemzetiségi szószólónak adom meg a szót. Parancsoljon!

VARGA SZIMEON bolgár nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Köszöntöm a bizottság tagjait. Amiért szót kértem, az az apropó, hogy a szombati napon egy súlyos vonatszerencsétlenség történt Bulgáriában, nyolc halálos áldozatot követelt, ezért a bolgár kormány a mai napot nemzeti gyásznappá nyilvánította. Szeretném kérni a bizottság tagjait, hogy egy rövid, néma felállással emlékezzünk az áldozatokra.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(A teremben lévők egyperces néma felállással emlékeznek az áldozatokra.)* Köszönöm szépen. Foglaljanak helyet!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Nagy szeretettel köszöntöm vendégeinket, Kántor Zoltánt, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatóját és Illyés Gergelyt, az intézet külső munkatársát. Köszönöm szépen, hogy a tegnapi nap sok munkája után korán reggel, a választások után friss hírekkel a bizottság rendelkezésére állnak.

A határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

Megállapítom, hogy bizottságunk határozatképes. Bóna Zoltán képviselő urat Petneházy Attila képviselő úr helyettesíti, Szászfalvi László alelnök urat pedig Szabolcs Attila alelnök úr.

Kérdezem a bizottságot, hogy a kiküldött napirendünket elfogadják-e. Két napirendünk van: Választások Romániában – magyar szemmel, illetve az egyebek. Kérdezem, ki az, aki elfogadja a napirendet. Aki igen? *(Szavazás.)* Köszönöm szépen. Aki nem? *(Nincs jelentkező.)* Aki tartózkodott? *(Nincs jelentkező.)* A bizottság egybehangzó döntéssel a napirendet elfogadta azzal, hogy előadóink szemléltető eszközt vesznek igénybe.

Választások Romániában – magyar szemmel

Előadó: Kántor Zoltán, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet igazgatója, Illyés Gergely, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet külső munkatársa

Nagy tisztelettel megadnám a szót igazgató úrnak, illetve kollégájának, Illyés Gergelynek. Tessék, parancsoljon!

Kántor Zoltán tájékoztatója

KÁNTOR ZOLTÁN igazgató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Kedves, kellemes megtiszteltetés, kötelesség számunkra itt beszélni, mindig örömmel jövünk ide. Néhány bevezető gondolat után átadom majd a szót intézetünk Románia-szakértőjének, hogy részletesen mutassa be az eredményeket és elemezze ezeket.

Amikor választások vannak a szomszédos országokban, akkor természetesen a részvételi arány keretén belül a magyarok részvételi arányára vagyunk kíváncsiak

elsősorban, hisz ennek alapján valamit megtudunk a közösség állapotáról. A másik fontos dolog az eredmények, ezen belül összességében az, hogy milyen kormány alakulhat, és a magyarok hogyan szerepeltek, esetleg a kormánykoalíció tagjai, külső támogatók vagy ellenzék lesznek majd. Ugyanakkor minden választás egy alkalom, hogy a román-magyar viszonyról az adott országon belül reflektáljunk, gondolkozzunk azon, mi várható, hisz jól tudjuk, hogy magyarelles megnyilvánulások jellemezték az utóbbi éveket. Amikor román-magyar viszonyról beszélünk, akkor nemcsak általában beszélünk erről, hanem az oktatás, nyelvhasználat, közigazgatás átalakításának kérdéseiről is.

Fontos kérdés még Románia és Magyarország viszonya, hogy hogyan fog ez változni az új, a szociáldemokraták által vezetett kormány esetében. A magyar pártok közötti viszonyról kell ilyenkor mindig reflektálni, az összefogásról, együttműködésről, illetve az azokból kimaradók viszonyáról. Én a legfontosabbnak természetesen a közösségépítést, a kisebbségi közösség megerősítését látom, hogy az új helyzetben, újfajta felhatalmazással hogyan is zajlik majd ez az újratervezés, és a választási adatokból elég sok információt megtudunk erről.

Csak egy gondolatig reflektálnék az RMDSZ 6,3 százalékára, hogy mi is magyarázhatja ezt. Részben az összefogás az RMDSZ és a Magyar Polgári Párt között, amelyből a Néppárt kimaradt. Úgy gondolom, egy fontos faktor a fiatalítás volt, nagyon sok tehetséges új képviselőjelölt, képviselő lesz az RMDSZ frakciójában. Kiemelném azt, hogy a programban, a kampányban sok konkrétum szerepel, tehát nem általában az autonómia kérdése kerül terítékre, hanem oktatási, nyelvhasználati, autópályaépítési, gazdasági ügyek. A magyarelles szinte biztosan mobilizálta a magyarokat, és ne hagyjuk figyelmen kívül Magyarország támogatását sem, tehát a politikai színteret. Jelentős magyarországi politikusok segítették ezt a kampányt, ne felejtjük el a magyarországi médiatámogatást és ne felejtjük el az államtitkárság által működtetett közösségépítő programokat.

Itt adom át a szót szakérő kollégámnak.

Illyés Gergely tájékoztatója

ILLYÉS GERGELY külső munkatársa (Nemzetpolitikai Kutatóintézet):
Köszönöm szépen.

Tisztelt Bizottság! Elnök Úr! Előljáróban néhány szóban szeretném az új parlamenti választási törvényt ismertetni, mert most egy új parlamenti választási törvény alapján voksoltak a tegnapi napon. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)* Visszatértek a megyei listás, arányos rendszerre, tehát most már nem egyéni választókerületek voltak, hanem minden megyében listát állítottak a pártok. Az előző rendszer nagyon bizonytalan és nagyon kiszámíthatatlan volt, most tulajdonképpen lehetett tudni, hogy melyek lesznek a befutó helyek.

A román parlament létszáma is jelentősen lecsökken, összesen 466 honatyára számítunk, képviselőre és szenátorra. Az előző törvényhozás 2012-ben még 588 fővel indult az előző választási rendszer furcsaságai miatt. Ez a 466-os szám úgy fog összeállni, hogy lesz 308 képviselő és 134 szenátor, plusz a képviselőháznak része a 18 fős nemzeti kisebbségi frakció - minden Romániában élő nemzeti kisebbséget egy parlamenti hely, ha nem is hivatalból, de egy nagyon alacsony küszöb teljesítése alapján megillet -, tehát 18 nemzeti kisebbség lesz az alsóházban, illetve 6 képviselő a diaszpórát fogja képviselni. Tehát van egy külhoni választókerület a román választási rendszerben és ebből 4 képviselő és 2 szenátor jut be a román törvényhozásba, így jön ki ez a 466-os szám.

A megyei listák zárt listák, tehát nem lehet befolyásolni a jelöltek sorrendjét, és a maradék szavazatok hasznosulni fognak a második körben az elosztás során. Az első

körben megyei szinten osztják le a mandátumokat, majd a maradék szavazatok felmennek egy országos kompenzációs kosárba, és onnan fogják kiosztani őket.

A küszöbök: 5 százalék a választási küszöb. Itt sokat beszélünk az alternatív küszöbről, ami azt jelenti, hogy négy megyében a voksok 20 százalékaival is be lehetett jutni a román törvényhozásba. Ez a küszöb azt jelentette volna, hogy az RMDSZ mindenképpen tagja lett volna a román törvényhozásnak, akkor is, ha 5 százalék alá megy, de ez nem történt meg.

Bevezették a levélszavazatot Romániában, ennek ellenére, ha nem is beszélnek még róla, de ez egy csőd, csődös eljárás volt. Összesen kevesebb, mint tízezeren iratkoztak fel a külhoni névjegyzékbe, és ebből 6 ezer valahány személy jelezte, hogy élne a levélszavazat lehetőségével. Végül 4500 levélszavazat érkezett, körülbelül 15 százaléka érvénytelen volt anélkül, hogy felbontották volna a belső borítékot, tehát csak a külső boríték felbontása után máris érvénytelen volt 15 százalék. Azt hiszem, nem lesz sok szó erről a levélszavazatról most.

Kiszámítható ez az új törvény, ami azt is jelenti, hogy a pártfegyelemben változások várhatók. A román parlament tagjai előszeretettel váltogatják a pártszínezetüket. Az elkövetkező ciklusban nem számítunk arra, hogy ez olyan méreteket ölt, mint az előző négy évben, hiszen most sokkal inkább beleszóltak a pártközpontok, hogy kik legyenek a jelöltek, és sokkal nagyobb a fegyelem. A felmérésekről most nem beszélnek, mert már lejárt a választás.

A részvételi arány csökkenését próbáltuk meg itt ábrázolni. Ez a parlamenti választásokra vonatkozik, és itt a tegnapi 39,49 százalékos részvételi arány az utolsó oszlop. Látszik, hogy mióta a parlamenti választásokat elválasztották az elnökválasztástól, azóta meredeken lecsökkent a választói kedv. Az előző választáshoz képest is kisebb volt a tegnapi napon a választási részvétel, illetve 2008-ban alig volt kisebb, mint a mostani, tehát mindenképpen alacsony értékekről beszélünk.

Itt a tegnapi nap alakulását, illetve a négy évvel ezelőtti adatokat és a tegnapi részvételi adatokat próbáltuk meg ábrázolni. Látszik az, hogy míg délelőtt 10 óráig úgy tűnt, nagyobb lesz a választási részvétel, ez végül 14 órára megfordult, és végül alacsonyabb is lett a végső szám, mint ami négy évvel ezelőtt volt.

Ami furcsaság vagy újdonság, az az, hogy a városban élők nagyobb arányban voksoltak, mint a falvakon élők, eddig ez nem így volt Romániában. Azt feltételezzük így első látásra, hogy a „Mentsétek meg Romániát” nevű új párt tudott ebből hasznot húzni, hiszen az ő támogatói főleg a nagyvárosi fiatalabbak, értelmiségiebbek, tehát az ő jó eredményük ennek is tudható be. Ha ők nem indultak volna vagy nem lett volna egy ilyen párt, akkor valószínűleg a végső részvételi arány még kisebb lett volna, mert ezek az emberek nem szavaztak volna.

Itt 7 erdélyi megyében próbáltuk meg összehasonlítani a részvételi eredményeket. Az a gond, hogy én nem látom már a számokat innen, de látszik, hogy vannak olyan megyék, ahol meghaladta a választási részvétel a négy évvel ezelőttiét. A zöld oszlop a tegnapi és a barna vagy bordó oszlop a négy évvel ezelőtti parlamenti választási eredmény, azt a kettőt érdemes összehasonlítani. Látszik, hogy vannak olyan megyék, például Hargita, ahol meghaladta a részvételi arány a négy évvel ezelőttiét. Ennek több oka és magyarázata lehet, de talán most erre nem térnek ki.

Az erdélyi városokban mutatnám a részvételt, és itt a 39,5 százalékhoz érdemes - az az országos részvétel - viszonyítani. Látszik, hogy Kolozsváron ennél lényegesen magasabb, Marosvásárhelyen lényegesen magasabb, de például Kézdivásárhelyen alacsonyabb, Sepsiszentgyörgyön hajszállal alacsonyabb. Csíkszeredában a legmagasabb egyébként a nagyszámú magyar lakosságot tartalmazó városok közül, Udvarhelyen egy picivel magasabb, mint az országos átlag, Szatmárnémetiben már alacsonyabb és így tovább.

Exit pollokat nem ismertetnék, mert most már 99 százalékos feldolgozottsági eredményeink vannak, és pedig ezek azok. Lehet, hogy a századokban már van változás, mert ez az egy órával ezelőtti helyzet, de nagyvonalakban ez a végeredmény. Látszik, hogy 45 százalék körül szereztek a szociáldemokraták, ami egy elég elsöprő eredmény.

A nemzeti liberálisok nagyon gyengén szerepeltek, 20 százalék körül értek el országosan, ami nagyon gyenge eredmény.

Az USR, a „Mentsétek meg Romániát” nevű új párt viszont 8 százalék fölötti eredményt ért el, és magabiztosan bejutott a román parlamentbe, úgy, hogy gyakorlatilag fél évvel ezelőtt ez a párt még nem létezett. Fél évvel ezelőtt indultak Bukarestben, a fővárosban, és értek el egy 25 százalékos eredményt, tehát már az egy nagyon meglepő és kiugró eredmény volt, de országosan akkor még nem is volt szervezetük.

Az ALDE nevű párt, a szociáldemokraták potenciális szövetségese, magabiztosan átlépte az 5 százalékos küszöböt és ott lesz a román parlamentben. Ha ennek a két pártnak, a PSD-nek és az ALDE-nak összeadjuk az eredményét, akkor bizony a parlamenti mandátumok többsége csont nélkül megvan, tulajdonképpen matematikailag nem is lenne szükségük más partnerre, azt majd meglátjuk, hogy a következő kormányban lesz-e más párt is.

Az RMDSZ 6 százalék fölötti eredményt ért el. Azt hiszem, a legutóbbi számok szerint most már visszajött 6,26-ra, de tulajdonképpen 6,2 fölötti az eredmény. Utoljára 2004-ben volt ennél magasabb aránya az RMDSZ-nek a választásokon. Ha abszolút számokat nézünk - bár még nem tudok végleges, pontos számot mondani -, körülbelül 450 ezer magyar szavazhatott az RMDSZ listáira, ez pedig azt jelenti, hogy 2008 óta ez a legmagasabb. Parlamenti választásokról beszélünk, parlamenti választásokon 2008 óta ez a legmagasabb.

Az utolsó fontos dolog, hogy a PMP nevű Népi Mozgalom Párt, amelyik a volt államfő, Traian Băsescu pártja, átlépte a parlamenti küszöböt, nem sokkal, de átlépte, és ott lesz a román parlamentben. Az ő szavazataikat nem fogják visszaosztani maradékszavazatokként, ez az egyik fontos következmény, a másik pedig az, hogy ott lesznek a parlamentben, tehát számolni kell majd velük is.

A PRU nevű, Bogdan Diaconu vezette szélsőjobbaldali párt pedig messze elmaradt az 5 százalékos küszöbtől, úgyhogy ők nem jutottak be.

Itt egy térkép. Ahol piros a megye, ott a szociáldemokraták kapták a legtöbb voksot az adott megyében, ahol kék, ott a nemzeti liberálisok, s ahol zöld, ott az RMDSZ. Ahol kék, ott is csak hajszállal kaptak többet, mint a szociáldemokraták, tehát azok a megyék sem kék színűek teljesen, csak éppen valamennyivel meghaladták. Látszik, Szeben megye, ahol Claus Iohannis államfő szűkebb pátriája van, ott meg tudta tartani a Nemzeti Liberális Párt a többséget, de elég piros ez az ország így is.

A mandátumok: itt próbáltam egy hozzávetőleges mandátumszámítást végezni. Ezek az én becsléseim, tehát ezekre még ne menjünk, de nagyjából azt lehet látni, hogy olyan 158 képviselője lehet majd a szociáldemokratáknak, plusz-mínusz 3-4, és messze lemaradva jönnek a nemzeti liberálisok, ha jól látom, 70-nel; igen, körülbelül annyi. Most úgy látjuk, hogy az RMDSZ-nek 22-23 mandátuma lehet - attól függően, hogy a visszaosztásból hogyan fogja a rendszer kiadni -, és 9 szenátora lesz körülbelül, ezzel az RMDSZ a negyedik legnagyobb frakció lesz a parlamentben. Az ALDE-nál nagyobb lesz, csak itt a sorrend még máshogy van, mert én azt vártam, hogy az ALDE lesz magasabb, de a negyedik legnagyobb frakció az RMDSZ lesz a parlamentben.

Itt vannak a lehetséges koalíciók. Ez is csak hozzávetőleges számítás a mandátumok szempontjából, de elég egyértelmű, hogy a PSD-ALDE túllépi az 50 százalékot, és ha ehhez még az RMDSZ-t hozzáadjuk virtuálisan, akkor egy magabiztos parlamenti többsége lenne ennek a szövetségnek; azt meglátjuk, hogy ez valóra válik-e. Ma reggel már a PSD elnöke úgy nyilatkozott, hogy tulajdonképpen ő a többi román párttal kizárja a szövetséget, de az RMDSZ-t nem sorolta fel abban a sorban, amelyekkel kizárná a szövetséget, tehát itt azért az látszik, hogy van mozgástér. A másik oldalon pedig, ami látszik, hogy ha az RMDSZ-t is odaszámolnánk, a többi párttal egyszerűen túl messze lenne az az 50 százalék, még a nemzeti kisebbségi frakcióval közösen is, tehát itt az államfő mozgástere nagyon szűk. Tulajdonképpen nincs olyan variáció, ami ne a baloldalt hozná ki ebben a helyzetben, kivéve, ha az ALDE pártot át lehetne állítani, de én ezt a lehetőséget kizárom.

A magyar szavazatok száma: itt most abszolút számokról beszélünk és ez megint csak becslés. Ez az utolsó oszlop a tegnapi becslés, 450 ezer körüli a szám. Az látszik, hogy ez nagyságrendileg ugyanakkora, mint a most nyári önkormányzati választásokon, körülbelül annyi szavazat gyűlt össze. Természetesen összeadtam a számokat, mert ha a 2012-es parlamenti választásokat nézzük, akkor volt egy Erdélyi Magyar Néppárt induló is, és én összeadtam azokat a voksokat az RMDSZ-szel, tehát itt magyar voksokról beszélünk összeadva, így kell ezt értelmezni. Látszik, hogy a 2012-es önkormányzati választásokon még mindig 580 ezer szavazat érkezett, tehát ahhoz képest még van lemaradás. Akkor egy kiugróan magas részvétel volt.

Ez a táblázat ugyanaz, csak itt az RMDSZ eredményei láthatók 1990-től tegnapig, illetve a magyar indulók eredményei. Látszik, hogy 2012-ben az a kicsi oszlop az EMNP - itt már különvettük -, és az látszik, hogy a tegnapi eredmény abszolút számban meghaladja az RMDSZ négy évvel ezelőtti eredményét, illetve a 2008-as eredményt is meghaladja, úgyhogy itt mindenképpen fejlődésről számolhatunk be.

Néhány megyében a tegnapi eredmények: itt a népszámlálási eredményekhez viszonyítunk 2011-ben. Nyilván ezt korrigálni kellene már, hiszen 5 év eltelt 2011 óta, de most az egyszerűség kedvéért azokkal a számokkal megyünk. Látszik az, hogy például Kovászna megyében az etnikai arány fölött van, ha hajszállal is, a tegnapi eredmény. Illetve Szatmár megyét nézzük még meg, hogy mennyire meghaladta az etnikai arányt a tegnapi eredmény. A képviselőházi listák a 40 százalékot is meghaladták, Kolozs megyében viszont etnikai arány alatt vannak.

Ezek a szórvány megyék. Látszik, hogy itt már az etnikai arány alatt vannak jócskán a tegnapi eredmények, de ez nem szokatlan, mindegyik választáson tulajdonképpen a szórvány megyékben ezt tapasztaljuk.

Ez a táblázat pedig a 2012-es parlamenti választási eredményekhez képest tekint a tegnapi napra. Megint csak Szatmár megyét emelném ki, látszik, hogy az oszlopok szemmel láthatóan magasabbak, jobb az eredmény, mint négy éve Szatmáron, a többi megyében pedig tulajdonképpen nincs nagyságrendi változás. Itt most arányokról beszélek, nem abszolút számokról, ez nagyon fontos.

Ezek a szórvány megyék. Itt azért látszik, hogy vannak olyan megyék, ahol szemmel láthatóan jobb az eredmény - például Arad -, viszont van olyan is, ahol fordított ez. De itt már nagyon kicsi arányokról beszélünk, tehát olyan nagy, messzemenő következtetés levonására nem biztos, hogy alkalmasak.

A helyhatósági és a parlamenti eredmények: idén nyáron voltak a helyhatósági választások, s azért látszik a PSD-nek, a szociáldemokratáknak az óriási növekménye és a nemzeti liberálisok csökkenése. Ez a két olyan dolog, ami első ránézésre is látszik, ennek okát a részvételi arányban kell keresni egyébként. Tehát az első hipotézisünk az, hogy a tegnapi alacsony részvételi arány azt jelentette, hogy a szociáldemokraták

bázisa elment voksolni, a nemzeti liberálisok szavazói pedig sokkal kisebb arányban mentek el szavazni, mint az önkormányzati választásokon, és az, hogy túlnyerték magukat a szociáldemokraták, az ennek köszönhető. Az USR párt eredményét is láthatjuk, itt egy óriási növekedésről beszélhetünk, de mondom, akkor még nem is volt országos pártszervezetük, tehát ez nem releváns.

Köszönjük a figyelmet, első körben ennyit, s a kérdésekre megpróbálunk válaszolni.

Kérdések, észrevételek

ELNÖK: Köszönöm szépen igazgató úrnak és Illyés Gergelynek a tájékoztatást. Tisztelt Bizottság! Önöké a szó a kérdésekre és véleményekre. *(Jelzésre:)* Szávay képviselő úr!

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Én köszönöm szépen, és köszönöm szépen szerintem többünk nevében is ezt a nagyon alapos, részletes tájékoztatást. Még egy kicsit érzem, fel kell dolgozni ezt a rengeteg számot, és az ember ilyenkor magában a korábbi vonatkozó tapasztalatait és a saját megérzéseit próbálja itt most a hallottak alapján megerősíteni vagy megcáfolni.

Úgy gondolom, az, hogy most az RMDSZ egy lényegesen nagyobb szavazatszámot tudott elérni, mint a korábbi választásokon, ez nyilván köszönhető annak is, hogy nem volt lényeges verseny, és maga az összefogás bár megvolt, de nem volt teljes. Itt fölírtuk a sorvezetőben, hogy milyen kérdésekről kell beszélni, én kíváncsi vagyok, ezzel kapcsolatban, ha egy néhány mondatot igazgató úr mondana, hogy most hogyan látja az erdélyi magyar pártok viszonyát, vagy a következő négy évben hogyan fog alakulni az erdélyi magyar politizálás akkor, amikor látjuk, hogy gyakorlatilag a Magyar Polgári Párt, amelyet elsőként hoztak létre fideszes segédlettel az RMDSZ alternatívájaként, tulajdonképpen egy platformmá vált. Jól tudom, ugye, hogy két képviselőjük került be végül a parlamentbe, a Magyar Polgári Pártból Biró Zsolt elnök úr és Kulcsár-Terza József. *(Illyés Gergely: Igen.)*

Az Erdélyi Magyar Néppárt sorsára én kíváncsi vagyok. Hogyan látják ennek a pártnak a lehetőségét, amelyiknek komoly regionális és önkormányzati pozíciói vannak? Főként Székelyföldön helyi és megyei tanácsosok sokaságával rendelkezik, de ők ebből az összefogásból kimaradtak. Gyakorlatilag a Fidesz tulajdonképpen magára hagyta azt az Erdélyi Magyar Néppártot, amit annak idején ő maga hozott létre, és magára hagyta azokat az embereket, azokat a nemzeti érzelmű erdélyi politikusokat, akik éppen a Fidesz és Orbán Viktor biztatására kezdtek bele nagyon sokan a politizálásba, és próbáltak egy nemzeti alternatívát fölépíteni Erdélyben az RMDSZ-szel szemben. Kérdés, hogy milyen mozgástere van, marad innentől kezdve a Néppártnak.

A másik fontos kérdés az eredmények ismeretében az, hogy szükség van-e az RMDSZ-re a kormányzásban, illetve hogy szüksége van-e az RMDSZ-nek arra, hogy kormányra menjen. A számok azt mutatják, számszerűsítve, hogy mandátum szempontjából nincs szükség az RMDSZ-re, de az RMDSZ több alkalommal is kormányon volt már úgy az elmúlt 25 évben, hogy nem föltétlen a néhány tízen-húszon mandátumára volt szükség, hanem talán magára a pártra, az európai és a nemzetközi szintén. A szociáldemokratáknál a korábbi nyilatkozatok alapján úgy néz ki, hogy nem föltétlen abba az irányba gondolkodnak, hogy az RMDSZ-t is bevonják a kormányzásba, de ezt nem lehet még tudni. Mit gondolnak erről a vendégeink? Meggondolják-e magukat ebben az esetben a szociáldemokraták? Illetve, ahogy mondtam, a másik szempontból is fölmerül a kérdés, hogy jó-e, kell-e kormányra menni egy olyan helyzetben, amikor nincs valódi potenciálja az RMDSZ-

nek arra vonatkozóan, hogy a legfontosabb követeléseit kormányra kerülve át tudja vinni, hiszen effektíve nincsen föltétlenül szükség az ő mandátumaikra. Kell-e egy ilyen helyzetben kormányzati szerepet vállalni, illetve mik azok a legfontosabb kérdések, amelyeket az RMDSZ egy kormányzati részvétel esetén feltételül szabhat?

Látjuk azt, hogy picit más jellegű kampányt folytatott az RMDSZ, mint a korábbi időszakban. Ha az autonómia kérdése éppen nem is került elő - mint ahogyan azt az RMDSZ olyan határozottan soha eddig nem képviselte, most sem képviselte -, viszont kicsit valahogy ehhez hasonló szólásokat láttunk akkor a kampányban, amikor megjelent egyfajta óvatos Bukarest-ellenesség vagy központosításellenesség, egyfajta Erdély-centrikusság. Nem tudom, hogy ennek mi volt az oka, hogy ez esetleg román szavazók megszólítását is célozta volna, vagy esetleg az autonómia kérdését próbálták egy kicsit máshogy csomagolni akkor, amikor a túlzott központosítás, Bukarest adóelvonó politikája ellen jelentek meg RMDSZ-es nyilatkozatok, illetve arra hajazó óriásplakátok. Hogyan lehet ezt a kérdést továbbvinni? A szatmári eredményben például, vagy azokban az eredményekben, ahol azt látjuk, hogy etnikai arány fölött kapott az RMDSZ, ez mutatkozik meg. Jelenthetett-e ez román szavazókat, vagy csak arról van szó, hogy alapvetően magasabb volt a magyarok részvétele a választáson, és ez tudta az RMDSZ-t megemelni? Köszönöm szépen, ennyit szerettem volna kérdezni, kicsit közben magamban is gondolkodva ezeken a kérdéseken, de kíváncsi vagyok, hogy a vendégeink mit mondanak. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm. *(Jelzésre:)* Szabolcs Attila alelnök úr!

SZABOLCS ATTILA (Fidesz), a bizottság alelnöke: Köszönöm szépen én is a tájékoztatást. Szávay képviselő úrhoz csatlakoznék, nem tudom, hogy ez mennyire lenne észszerű, most elvállalni egy kormányzati szerepet, mert nyugaton és főleg az Egyesült Államokban úgyszólván hajlamosak példaértékűnek tekinteni a román kisebbségpolitikát, és ha most még a kormányba is bevennék, akkor az még egy adu lenne ezeknek a politikusoknak a kezében, hogy lám-lám, ott micsoda demokrácia van, és milyen jól bánnak a kisebbségekkel. Tehát én most nagyon nem látnám értelmét, mivel a számarányok alapján - most csúnyán mondom - zsarolási helyzetben nincs az RMDSZ, hogy ki tudjon kényszeríteni valami komolyabb ígéretet legalább.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Más kérdés, vélemény? *(Nincs jelentkező.)* Ha nincs, akkor engedjenek meg nekem egy-két gondolatot. Én magam is nagyon szépen köszönöm igazgató úrnak és kollégájának a tájékoztatást, különösen úgy, hogy a tegnapi nap során is, éjszaka is és még a mai nap során is a média rendelkezésére fognak állni, hiszen részt vettek a köztvé tematikus napjában, illetve ma is sajtótájékoztatón állnak a média rendelkezésére, úgyhogy nemcsak a kampányban részt vevők, hanem önök is kemény munkán vannak túl, ezt szeretném önöknek is megköszönni.

Illetve szeretném felhívni arra a figyelmet, amit a tájékoztatóban is hallhattunk, hogy ez a romániai választás némileg új helyzetben történt, hiszen egy új választási rendszer volt, egy listás rendszer, ahol a megszokottól eltérően nem voltak egyéni jelöltek, illetve ami új elem volt, hogy gyakorlatilag szinte hiányzott a kampány, hiszen az új választási törvény szerint nem kerülhetett sor nagygyűlésekre, eltűntek az utcai hirdetések, plakátok. Tehát tulajdonképpen egy új helyzetben, új körülmények között történt a kampány a magyarok számára is, és nyilvánvaló, hogy

nehezebb volt elérni akár a választókat és mozgósítani, bár az eredmények azt mutatják, hogy ez sikerült.

A másik nagyon fontos dolog, ami miatt szerintem örömteli arról beszélnünk, hogy az elmúlt évekhez képest egy kimagasló, jó eredmény született az erdélyi magyarság tekintetében ezen a választáson, az az, hogy tulajdonképpen kicsit összehasonlíthatjuk a kárpátaljai fejleményekkel, ami történt, hiszen a tavalyi esztendőben Kárpátalján volt megyei önkormányzati választás. A választás előtt azt gondoltuk, hogy a két szemben álló magyar politikai erő, az UMDSZ és a KMKSZ, mint tűz és víz, ez a helyzet elhozhatja azt, hogy nem lesz magyar képviselő a megyében, majd történt egy összefogás, és ez meghozta azt a 8 százalékos eredményt, amivel messze magasan túllépték az ottani 5 százalékos küszöböt. Tulajdonképpen ez az összefogás hozta meg itt is ezt az eredményt, hogy bőven 6 százalék fölött van, és vélhetően, ha nincs ez az összefogás, akkor az RMDSZ csak az alternatív küszöb segítségével juthatott volna be a bukaresti parlamentbe. Így az alternatív küszöbre nem volt szükség, tulajdonképpen a negyedik helyen, egy országos nagy pártként - ha szabad így fogalmazni -, országos erőként tudott bejutni a bukaresti parlamentbe. Tehát én azt gondolom, hogy maga az összefogás és az, hogy a magyar területeken a részvétel meghaladta az országos átlagot, ez mindenféleképpen nagyon jó eredménynek tekinthető.

Természetesen nem tudjuk, csak valószínűsíthetjük, hogy milyen kormány fog alakulni, azt sem tudjuk, hogy az RMDSZ és a Magyar Polgári Párt képviselői kapnak-e felkérést a kormányban való részvételre. Az biztos, hogy ez a legalább 22 fős parlamenti frakció, ami nem számít majd kicsinek a román törvényhozásban, reménykedjünk, hogy elegendő lesz arra, hogy egy olyan közigazgatási reformot megakadályozzon, ami szerint egy következő választáson már szinte esélyünk sem lesz a törvényhozásba való bejutásra. Hiszen itt vannak olyan tervek, amelyek a három nagy magyar megyét - Maros, Hargita és Kovászna megyét - egy olyan régiós besorolásba tenné, ahol akkor már nem többségben vannak a magyarok, hanem ezekben a nagy megyékben felhígulva, akkor már ezekben a megyékben is kisebbségbe kerülünk. Tehát egy fontos cél lehet sok minden más mellett - Szávay képviselő úr beszélt az autonómiáról, előadók is az oktatás helyzetéről, az anyanyelvhasználatról -, ma talán ez az egyik legfontosabb kérdés, hogy megakadályozni ezt a ma még tervek szintjén lévő és valóban fenyegetőként hangzó közigazgatási reformot, melyben sikerülne fölszámolniuk a magyar többségű megyéket. Ez egy fontos kérdés az erdélyi magyarság jövőjét illetően.

Zárszóként még egyszer szeretném elmondani, így, hogy országos tekintetben az összefogás 6,2-6,3 százalékot hozott, ez mindenféleképpen egy jó eredménynek számít. Köszönöm szépen.

(Jelzésre.) Még egy mondatra Szávay képviselő úr!

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Egy gyors kérdés: van valami pontos eredményetek arról, hogy mekkora volt a csere, tehát hogy mennyi az új, a fiatal vagy az elsőmandátumos képviselő most a képviselőházban vagy a szenátusban ebből a 22/9-ből? Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Tehát hallhattuk, hogy elég sok új jelölt volt a listákon és talán ennek a pontos számarányát kérdezte a képviselő úr. Igazgató úr, önöké a szó.

Kántor Zoltán válaszáda, reagálása

KÁNTOR ZOLTÁN igazgató (Nemzetpolitikai Kutatóintézet): Köszönöm szépen a kérdéseket és a hozzászólásokat. Néhány kérdést, amit Szávay képviselő úr tett fel, azt igazából a politikai szféra, az erdélyi politikai szféra tudja megválaszolni, de nem akarom kikerülni a kérdést természetesen.

Igaz az, hogy nem volt verseny, tehát nem indult magyar párt magyar párt ellen, az Erdélyi Magyar Néppárt távol maradt a választásoktól, és ez hozhatta, úgymond, az összefogás tudata és kommunikálása hozhatta a plusz szavazatokat az RMDSZ listájának. Tudjuk jól, hogy a korábbi választások eredménye alapján és a különböző felmérések alapján a Néppárt és a Magyar Polgári Párt az erdélyi magyar voksolók mintegy 10-10 százalékát szerezte meg eddig, tehát ez összesen 20 százalék, és az RMDSZ a magyar szavazatok 80 százalékát.

Nem sikerült a Néppárt terve, és pedig az, hogy létrehozzanak egy jobboldali Néppárt-Magyar Polgári Párt közös pártot, és az együttműködés a Magyar Polgári Párt és az RMDSZ között az 2014-es európai parlamenti választásokon megkezdődött. A Néppártnál azt látjuk, hogy erősek, egyre erősödnek a transzszilvanista elemek a programjukban, és azt is látjuk, hogy a mozgásterük szűkült. Mindenki részéről itt egyfajta újratervezésre, újragondolásra lesz szükség, mi is kíváncsian várjuk, hogy mit lépnek a különböző pártok.

Két dolgot emelnék ki: az egyik, hogy nagyon jó eredmény, hogy a magyar megyékben 40 százalék felett mentek el a választók, de azt is lássuk, hogy 55 százalék nem ment el. Hasonló a gond Felvidéken, hasonló a gond Vajdaságban, tehát szinte nemzetpolitikai fontosságú, vagy biztos, hogy nemzetpolitikai fontosságú kérdés ezt megérteni és tenni ennek érdekében, hogy ez emelkedjen.

Csak egy fél választ fogok adni arra, hogy az RMDSZ kormánypárt-e vagy sem. Igen, teljesen indokolt a kérdés, hogy szükség van-e az RMDSZ-re, illetve az RMDSZ-nek szüksége van-e erre. Örök dilemma, mert egyrészt, amennyiben kormányon vannak, úgy valószínűleg a közigazgatásban, az államapparátusban is bizonyos helyeket kapnak, akkor tudják segíteni a fejlesztéseket, a támogatásokat, az oktatásügyet, ugyanakkor a másik, hogy legitimitást biztosít akkor a román kormánynak, hogy rendben vannak a kisebbségi kérdések. Ezt az RMDSZ nagy nehezen majd meg fogja válaszolni, énszerintem nincs egyértelmű jó és rossz válasz, hanem előnyök és hátrányok vannak.

Át is adom a szót Illyés Gergelynek.

Illyés Gergely válaszáda, reagálása

ILLYÉS GERGELY külső munkatárs (Nemzetpolitikai Kutatóintézet): Köszönöm szépen. Megpróbálok visszafelé haladni, mert nem jegyzeteltem.

Hogy mennyi az új képviselők aránya, pontos számot nem tudok mondani, de az RMDSZ bejutott képviselőinek körülbelül a 60 százaléka eddig is képviselő vagy szenátor volt, s olyan 40 százalék lesz az új, de ez hozzávetőleges szám.

A régiós átszervezésről egy mondatot, elnök úr, ha megenged. Itt az az öröm az ürömben, hogy úgy néz ki, alkotmánymódosítás nélkül nem lehet közigazgatási átszervezést végrehajtani, csak akkor, ha a megyéket teljesen megszüntetik, és átnevezik a nagy régiókat megyévé, akkor nem kell esetleg alkotmánymódosítás, de ez annyira furcsa rendezése lenne ennek a problémának, hogy ezt nem hiszem. Tehát szükség van alkotmánymódosításra, ehhez kétharmadra, és azt látjuk, hogy most a két nagy román párt, a nemzeti liberálisok és a szociáldemokraták egymás nélkül ezt nem tudnák megtenni. Itt a veszély az lehet, hogy két év múlva 100 éves a mostani Románia, és ebben a nagy nemzeti összefogásban nehogy a két nagy párt ilyen nagy horderejű dolgokban, mint alkotmánymódosítás és régióátszervezés, megegyezzen és

átvigye az akaratát, mert ebben az esetben az RMDSZ ereje bizony kevésnek bizonyulhat a parlamentben. Erről csak ennyit szerettem volna mondani.

Illetve, hogy szükség van-e, vagy mennyi esély van arra, hogy bekerül az RMDSZ. Nem tudom, de a szociáldemokratáknak az elmúlt pár hónapban a kommunikációja abba az irányba ment, hogy meg kell védeniük az országot az idegen érdekektől, és a Nemzeti Liberális Pártot és Dacian Cioloş-t megpróbálták ilyen nemzetidegen erőként feltüntetni. Ha szeretnék csillapítani ezt a kommunikációt a nemzetközi szinten, vagy megpróbálnak elfogadottá válni, akkor ehhez hozzájárulhatna például, hogy az RMDSZ-t beemelik a román kormányba. Tehát ez lehet egy ilyen indok az ő szemükben, mert egyébként a szavazatukra annyira nincs szükségük. Nem tudom, hogy mi lesz végül a kimenetele.

Voltak-e román voksok? Nem hiszem, hogy voltak román voksok az RMDSZ eredményeiben, talán elenyésző számban, tehát például a szatmári eredmény, vagy azok az eredmények, ahol jó volt, nem hiszem, hogy a román voksoknak köszönhető. Itt több magyarázat lehet, ezek csak hipotézisek. Van egy összefogás, igen, ez hozhatott a konyhára, mert azért a Magyar Polgári Pártnak vannak szavazói. Voltak az elmúlt hetekben olyan események, mint például a csíksomlyói búcsú körül kialakult botrány, ami mozgósíthatott. Azt látjuk most, hogy Hargita megyében, éppen Csíkszéken lett magasabb a részvétel, nem tudom, hogy ennek tudható-e be, de ez is egy elem. A magyarországi támogatás is számíthatott. Itt fontos tudni, hogy az erdélyi magyarok médiafogyasztási szokásait, ha megnézzük, akkor a magyarországi médiára vannak főként rácsatlakozva, és azért a magyarországi média az elmúlt hetekben erőteljesen foglalkozott a romániai választásokkal, tehát ez is segíthetett. Ezek az okok mind összeadódnak, és így alakult ki.

Még az Erdélyi Magyar Néppárt kapcsán annyit szerettem volna, hogy valóban nem volt összefogás, de például az önkormányzati választásokon több olyan vezető politikusa indult az EMNP-nek RMDSZ-színekben, mint például Gergely Balázs Kolozsváron, ami hozhatott a konyhára egyrészt, másrészt azért néhány ember kiszállt az EMNP-ből az elmúlt években, és bár összefogás nem volt, de ezeket is látni kell az összképhez. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e még más kérdés, hozzászólás? *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs, úgy köszönöm szépen igazgató úrnak és Illyés Gergelynek a bizottságunk előtti tájékoztatót. További munkás szép napot kívánok önöknek a mai és az elkövetkezendő napokra! Mindig színvonalas, részletes tájékoztatót kapunk önöktől, úgyhogy nagy tisztelettel várjuk majd önöket a következő bizottsági üléseinkre is, amikor választások vagy bármely más témában közös munkálkodásra kerül sor. Még egyszer köszönöm szépen önöknek a megjelenést és további jó munkát kívánok!

Egyebek

Második napirendi pontunk az egyebek. Egyebekben annyit kívánnék megjegyezni, hogy Szijjártó Péter miniszter úr meghallgatása után nem tudtak választ adni arra, hogy a két gazdasági csomagnál vajon a hitellel mennyien kívántak élni, és erre Altusz Kristóf helyettes államtitkár úr egy válaszlevelet írt, amelyet itt kiosztottunk a helyszínen. A levél lényege, hogy folynak a pályázatok - itt Délvidékről esett akkor a meghallgatáson leginkább szó -, de kedvezményes hitelfelvételekre még eddig nem került sor.

Az ülés berekesztése

Tisztelettel kérdzem, hogy a bizottság tagjai közül az egyebekben van-e valakinek kérdése, hozzászólása, mondanivalója. *(Nincs jelentkező.)* Amennyiben nincs, úgy köszönöm szépen a részvételüket, köszönöm szépen minden megjelentnek a részvételét, a bizottsági ülést bezárom. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 9 óra 55 perc)

Pánczél Károly
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika